พระรูปเดียวกรานกฐินไม่ได้ (ต่อ เป็นครั้งที่ ๑)

(ก่อนกระดุมเม็ดแรก)

เมื่อเขียนเรื่อง "พระรูปเดียวกรานกฐินไม่ได้" เสร็จ ผู้เขียนค้นในโซเชียลมีเดียอีกครั้ง พบคลิปสื่อการสอนซึ่งเผยแพร่ความเชื่อที่ว่า "พระจำพรรษารูปเดียวรับกฐินได้" มีการเข้าดู ๑๖๙,๗๑๗ ครั้ง ซึ่งก่อนหน้านี้ผู้เขียนเคยฟังและอ่านแบบผ่าน ๆ ไม่ใส่ใจนัก มาครั้งนี้ตั้งใจฟังตั้งแต่ต้นจนจบและอ่านทุก ๆ คอมเมนต์ โดยเฉพาะข้อความว่า

"อธิบายเพิ่มเติม:

หลักฐานจากจีวรขันธกะที่ยกมา ในเนื้อเรื่องพระบาหี ผ้าที่เขาถวายสงฆ์นั้นไม่ใช่ผ้ากฐิน แต่เป็นหลักฐานว่าภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้นได้กรานกฐินมาก่อนแล้ว ทำไมถึงทราบได้?

ตอบว่า เพราะพระองค์ตรัสว่า "ผ้านั้นเป็นของเธอผู้เดียวจนถึงคราวเดาะกฐิน" ซึ่งเป็นอานิสงส์ของกฐินข้อที่ ๕ คือ จีวรที่เกิดขึ้นแก่สงฆ์ในจีวรกาลจะถึงแก่ผู้จำพรรษาในวัดนั้นเท่านั้น ซึ่งเรื่องนี้ก็ได้แก่ผู้ที่จำพรรษารูปเดียวนั้น (ในคลิปเผลอพูดไปครั้งนึงว่าเป็น ผ้ากฐิน แก้ใหม่ เป็นผ้ากาลจีวร)"

ขออนุโมทนาที่ท่านอุตสาหะในงานเผยแผ่ความรู้เรื่องพระวินัยโดยอ้างอิงพระไตรปิฎกและอรรถกถาซึ่งยังไม่เคยปรากฏที่จะมีพระภิกษุรูปหนึ่งรูปใดได้จัดทำในรูปแบบดังเช่นที่ท่านได้ทำมาและกำลังทำ

ผู้เขียน ฟังเสียงอธิบายของท่านในประเด็นที่ "พระจำพรรษารูปเดียวรับกฐินได้หรือไม่" ซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง ท่านกล่าวว่า "...อันนี้เป็นหลักฐานที่มาในกฐินขันธกะโดยตรง คราวนี้ ผมจะพูดถึงหลักฐานที่มาในจีวรขันธกะ อีกที่นึงที่มาในพระบาลีเลยนะครับ เรื่องภิกษุจำพรรษารูปเดียว สมัยนั้น ภิกษุรูปหนึ่งจำพรรษารูปเดียว คนทั้งหลายในถิ่นนั้น ได้ถวายจีวรด้วยกล่าวว่า ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายแก่สงฆ์ ต่อมา ภิกษุนั้น ได้มีความคิดดังนี้ว่า พระผู้มีพระภาค ทรงบัญญัติไว้ว่า ภิกษุ ๔ รูปเป็นอย่างน้อย ชื่อว่าสงฆ์ แต่เรามีเพียงผู้เดียว และคนเหล่านี้ ได้ถวายจีวรด้วยกล่าวว่า พวกเราขอถวายแก่สงฆ์

อย่ากระนั้นเลย เราพึงนำ**ผ้าจีวรของสงฆ์**เหล่าเนี้ยไปกรุงสาวัตถี แล้วก็ได้นำจีวรเหล่านั้นนะครับไปยังกรุงสาวัตถี ได้กราบทูลเรื่องนี้ให้พระผู้พระภาคทรงทราบ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า **ภิกษุ จีวรเหล่านั้น เป็นของเธอผู้เดียว จนถึงคราวเดาะกฐิน ภิกษุทั้งหลาย แต่ในกรณีนี้ มีภิกษุจำพรรษารูปเดียว คนทั้งหลายในถิ่นนั้น ได้ถวายจีวรด้วยกล่าวว่า พวกเรา ขอถวายแก่สงฆ์ ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตจีวรเหล่านั้นแก่เธอรูปเดียว จนถึงคราวเดาะกฐิน** จริง ๆ แล้ว ถ้าคนเรียนกฐินมาจะเข้าใจแล้ว แค่ฟังตรงนี้ อนุญาตจีวรเหล่านั้น ให้เป็นของเธอผู้เดี่ยวจนถึงคราวเดาะกฐิน นะครับ **<u>ถ้าผ้านั้นเนี๊ย ไม่ได้เป็นผ้ากฐินแล้วเนี๊ย นะครับ พระองค์ก็จะไม่จำเป็นต้องตรัสว่า จนถึงคราวเดาะกฐินเลย</u>** คำแบบเนี้ย คือแบบนี้ อันนี้ต้องพูดแล้วแหละ ทีแรกว่าจะพูดเรื่องอานิสงส์ทีหลัง แต่ก็พูดเลยดีกว่า คือเรื่องอานิสงส์พรรษา มี ๔ ข้อ อานิสงส์กฐิน มี ๕ ข้อ นะครับ ผมพูดข้อที่ ๕ ก่อนแล้วกัน เดี๋ยวค่อยพูดข้อที่เหลือทีหลัง เดี๋ยวมันจะไปยาวนะครับ อานิสงส์ข้อสุดท้ายคือจีวรที่เขาถวายที่เป็นกาลจีวรนั่นนะ ที่ถวายในช่วงออกพรรษาเนี้ยนะ ย่อมถึงแก่ภิกษุที่จำพรรษาในวัดนั้น แต่มันมีหลักอยู่อย่างนี้ว่า **<u>ถ้าอานิสงส์พรรษาเนี้ยจะได้แค่ ๑ เดือน คือต้องแจกกันภายใน ๑ เดือนหลังจากออกพรรษา</u>** นะครับ ปกติแล้วของสงฆ์เป็นอย่างนี้ ถ้าเขาถวายผ้าแก่สงฆ์เนี้ย มันจะถึงแก่ภิกษุทุกรูปที่เข้ามาภายในเขตวัด ทันไหม ยกเว้นกรณีผ้าเป็นกาลจีวรอย่างนี้ ผ้ากาลจีวรคือเขาถวายช่วงออกพรรษาแบบนี้ ผ้าจะมีเฉพาะแก่ภิกษุที่จำพรรษาในวัดนั้นเท่านั้น แม้ออกพรรษาแล้ว ภิกษุอื่นเข้ามาเนี้ย ไม่มีสิทธิรับผ้านั้น เรียกว่าเป็นกาลจีวร แต่กาลจีวรนั้นมีขอบเขตระยะเวลาต่างกัน **<u>ถ้าภิกษุนั้นจำพรรษา แต่ไม่ได้กรานกฐิน จะได้กาลจีวรแค่ ๑ เดือน</u>** (กล่าวถูกต้องแล้ว) **แต่ถ้าได้กรานกฐิน จะได้กาลจีวร ๕ เดือน นะครับ จะได้กาลจีวรอีก ๕ เดือน ก็คือจนถึงคราวเดาะกฐินนะ คราวนี้ คำนี้แหละ เป็นการบ่งบอกว่าภิกษุนี้ได้กรานกฐิน นะเห็นไหม ภิกษุทั้งหลาย อนุญาตจีวรเหล่านั้นแก่เธอรูปเดียวจนถึงคราวเดาะกฐิน จำตอนแรกได้ไหม ภิกษุรูปนี้จำพรรษาแค่รูปเดียว นะครับ แต่ได้กรานกฐินด้วย เห็นไหมฮะ รูปเดียวกรานกฐินได้นะครับ, ครับ (ตอบคำถาม), ทำให้ได้อานิสงส์ถึง ๕ เดือน ถึงคราวเดาะกฐินเลย ไม่ใช่แค่เดือนเดียว ไม่ใช่แค่อานิสงส์เข้าพรรษา แต่ได้อานิสงส์ถึงคราวเดาะกฐิน ก็คืออานิสงส์ ๕ เดือน ตามหลักเกณฑ์ของผู้ที่ได้กรานกฐินมาแล้ว**

คราวนี้ในอรรถกถา อธิบายว่า คำว่าจีวรเหล่านั้นเป็นของเธอผู้เดียวเนียะ มีความว่า จีวรเหล่านั้นแม้ที่เธอถือนำไปแล้วในที่อื่น ย่อมเป็นของเธอเท่านั้น ใคร ๆ อื่นไม่เป็นใหญ่แห่งจีวรเหล่านั้น ก็ครั้นตรัสอย่างนั้นแล้ว จึงตรัสคำว่า อิธ ปน เป็นอาทิ เพื่อทรงแสดงว่าแม้ในอนาคต ภิกษุทั้งหลายจักเป็นผู้ไม่มีความสงสัยถือเอา คือถ้ามันเป็นของสงฆ์ทั่วไปเนียะ ปกติแล้วเอาไปที่ไหน ก็ต้องเป็นของสงฆ์ในที่นั้นนะ แต่เพราะคราวนี้ ผ้านั้น เป็นผ้ากาลจีวรพิเศษ ที่ว่าเนียะ ทำให้เป็นของเธอรูปเดียวนะครับ คำว่า จีวรเหล่านั้น เป็นของเธอรูปเดียว จนถึงคราวเดาะกฐิน เนียะ มีความว่า **หากว่าได้ภิกษุครบคณะ เน้นตรงนี้นะ หากว่าได้ภิกษุครบคณะ คืออะไร ได้ภิกษุมาครบเพื่อมาทำสังฆกรรมมอบผ้าให้เนียะ** กฐินเป็นอันกรานแล้ว **จีวรเหล่านั้นเป็นของเธอตลอด ๕ เดือน** ถ้าไม่ได้กรานกฐิน ตลอดเดือนจีวรเดือนเดียวเท่านั้น นะครับชัดไหม? (มีเสียงขอโอกาสถามว่า “ถ้าไม่ได้กรานกฐิน ก็สามารถใช้ผ้านั้นได้อยู่”) ได้แค่เดือนเดียว (มีเสียงผู้ที่ถามทวนคำว่า แต่ว่าใช้ได้แค่ ๑ เดือน) ใช้ได้คือต้องแจกก่อนนะคุณ ผ้าของสงฆ์ต้องแจกก่อนนะ แต่ถ้าอยู่รูปเดียวแจกง่าย ผ้านี้ถึงแก่เราแค่นี้พอแล้ว นะครับ ถ้ามีหลายรูปก็ต้องมีการแบ่งกันมีการแบ่งส่วนแบ่งให้เท่า ๆ กัน แล้วก็แจก แต่ว่ากรณีรูปเดียวนะแจกง่าย ผ้าทั้งหมดนี้ถึงแก่เราเลย เสร็จเลยนะครับ คือใน ๑ เดือน หรือ ๕ เดือน ถ้าเกิดกรานกฐินนะ ถ้าไม่ได้กราน ได้แค่เดือนเดียว ถ้าได้กราน ได้ ๕ เดือน เนียะหลังออกพรรษาเนียะคุณต้องแจกผ้านั้นให้แก่ตนก่อนนะครับ **คราวนี่จากข้อความในอรรถกถาเนียะพูดชัดเจนเลย เห็นไหมครับ <u>ได้ภิกษุครบคณะ กฐินเป็นอันกรานแล้ว จีวรเหล่านั้นเป็นของเธอตลอด ๕ เดือน ถ้าไม่ได้กรานกฐิน ตลอดเดือนจีวรเดือนเดียวเท่านั้น</u>** นี่ก็ในสมันตะ เล่ม ๓ หน้าที่ ๒๒๐ นะครับ นี่ก็ตามไปดูได้ **คราวนี้จากข้อความในอรรถกถา ยิ่งอธิบายไว้ชัดเจนเลย เห็นไหมครับ ถ้าได้กรานกฐิน <u>จะได้อานิสงส์ ๕ เดือน</u> นะถ้าไม่ได้กราน <u>ก็ได้แค่อานิสงส์ ๑ เดือน</u> ตามหลักของเรื่องจีวรในกฐิน <u>แล้วถ้าผ้าผืนนั้น ไม่ใช่ผ้ากฐิน แล้วมันจะมาเฉี่ยวกับตรงนี่ได้ยังไงล่ะ เรื่องกรานกฐิน ใน ๕ เดือนอะไรแบบนี้ได้ยังไง</u>** สรุปว่าจากหลักฐานที่ยกมานะครับ ที่จริงในอรรถกถากฐินขันธกะนั้น ก็พูดชัดอยู่เรื่องคณปูรกะ ที่ว่านี่ ว่าภิกษุทุกรูปเป็นคณปูรกะอะไรได้พวกเนียะนะ หรือว่าในจีวรขันธกะที่พูดถึงภิกษุจำพรรษารูปเดียวตรงเนี้ย ในพระบาลีโดยตรงเลยเนี้ย มันก็ชัดเจนแล้ว เรื่องหลักฐานตรงนี้ว่า **จำพรรษารูปเดียว ก็รับกฐินได้** นะครับ เพียงแต่ว่าในตอนสวดกรรมวาจามอบผ้าเนี้ย ต้องนิมนต์พระมาสวดมอบผ้าให้

นิมนต์พระมา ๔ รูปเพื่อมาสวดมอบผ้าให้เท่านั้นเอง เพราะการมอบผ้าเป็นญัตติทุติยกรรม จริง ๆ หลักฐานจริง ๆ ยังพูดได้อีกเยอะอยู่นะ เรื่องกฐินเนี้ย ในเรื่องกฐินขันธกะเองนั่นแหละ อรรถกถาต่อไป แต่ว่า ผมว่าเท่านี้มันก็เยอะแล้ว เออเดี๋ยวเกิดใครฟังไม่ทัน มันพูดไวก็เปิดฟังซ้ำเนาะ นะครับ หรือว่า ตามไปดูที่มาได้ นะครับ อย่างในเรื่องจีวรที่ผมพูดถึงภิกษุจำพรรษารูปเดียวนี่นะ ไปดูในจีวรขันธกะนะครับ วินัยมหาวรรค เล่ม ๕ เล่มบาลีนะครับ ข้อที่ ๓๖๓ หน้าที่ ๒๐๙-๒๑๐ นะ

คราวนี้ในปัจจุบันเนี้ย ส่วนใหญ่วัดในประเทศไทยพระไม่เยอะหรอก นะครับ **ถ้าไปกำหนดขอบเขตแล้วว่า ต้อง ๕ รูปอย่างเนี้ยรับกฐินได้เนี้ยนะอะไรแบบเนี้ย โอ้วัดบางวัดนี่ นี่ปกติลาภน้อยอยู่แล้ว หมดสิทธิรับไปเลยนะ ซึ่งจริง ๆ แล้วมันไม่ถูกน่ะนะครับ ท่านมีสิทธิจะรับ แต่ไปหาว่าท่านไม่มีสิทธิแบบเนี้ย แล้วก็โยมที่อยู่แถวนั้นก็กลายเป็นพลาดโอกาสจะทำบุญถวายสงฆ์อีก นะไอ้การทำบุญถวายสงฆ์ก็มีอานิสงส์มากอยู่ แล้วก็ทำอะไรอีก <u>ได้ทำความเข้าใจผิดให้แก่ฝูงชนเข้าไปอีก</u>** มันก็ไม่ดีหรอกนะครับในเรื่องศาสนานี่ ไอ้เรื่องกฐินย้ำอีกทีนึงว่า มันไม่ใช่เรื่องของเงินอะไร เรื่องเกี่ยวกับผ้าแล้วก็เกี่ยวกับอานิสงส์ที่พระจะได้ในเรื่องการบริหารสิกขาบท นะ แต่ถามว่า ไอ้เรื่องเงินมาเกี่ยวได้ไหม อาจมีส่วนได้เหมือนกันในเรื่องบริวารกฐิน อันนี้พูดให้ได้ฟังสักหน่อยเรื่องบริวารกฐินนะ บริวารกฐินเนี้ย ไม่ได้พูดถึงเรื่องเงินก็จริงนะครับ แต่ว่าจำเป็นไหม **<u>พระพุทธเจ้าอนุญาตไว้แบบนี้นะครับในเรื่องกฐินนะ ถ้ามีทายกสองกลุ่มจะถวายกฐินเช่นเดียวกันเนี้ย</u> <u>แต่ฝ่ายทายกกลุ่มหนึ่งมีบริวารมากกว่าเนี้ย พระองค์ทรงให้ภิกษุทั้งหลายรับของฝ่ายที่มีบริวารมากกว่านะ</u> <u>หลักมันมีแบบนี้นะครับ</u>** (สำนวนนี้ไม่สมควรอย่างยิ่ง ไม่สมควรอ้างพระพุทธเจ้า เพราะความจริงเป็นเรื่องของพระอรรถกถาจารย์ท่านแนะนำวิธีปฏิบัติไว้ **และสรุปด้วยคำว่า“อิตโร ยถา ตถา โอวทิตฺวา สญฺญาเปตพฺโพ” ต้องชี้แจงให้ทายกอีกฝ่ายหนึ่งยินยอม**) ฉะนั้นถามว่าสำคัญไหม เนี้ยพูดไว้อยู่เนี้ย ในกฐินขันธกะเนี้ยนะครับ **<u>อรรถกถา</u>** ว่าก็ควรรับจากผู้ที่มีบริวารมากกว่า....”

พิจารณาแล้ว เห็นว่าคำอธิบายของท่านในคลิปสื่อการสอน มีความสอดคล้องต้องกันกับบันทึกบทความที่วินิจฉัยยืนยันว่า ตานิ จีวรานิ จีวรทั้งหลาย เหล่านั้น เป็นผ้ากฐิน

(ตุยฺเหว ภิกฺขุ ตานิ จีวรานิ ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย

ภิกษุ จีวรเหล่านั้น เป็นของเธอเท่านั้น จนกว่าจะเดาะกฐิน

อนุชานามิ ภิกฺขเว ตสฺเสว ตานิ จีวรานิ ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย

ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตจีวรเหล่านั้นแก่ภิกษุรูปนั้นเท่านั้น จนกว่าจะเดาะกฐิน)

แต่ต่อมา หลังจากคลิปถูกเผยแพร่เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ท่านในคลิปฯ ได้แก้ไขเพิ่มเติมข้อความว่า

"อธิบายเพิ่มเติม:

หลักฐานจากจีวรขันธกะที่ยกมา ในเนื้อเรื่องพระบาหี ผ้าที่เขาถวายสงฆ์นั้นไม่ใช่ผ้ากฐิน แต่เป็นหลักฐานว่าภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้นได้กรานกฐินมาก่อนแล้ว ทำไมถึงทราบได้?

ตอบว่า เพราะพระองค์ตรัสว่า "ผ้านั้นเป็นของเธอผู้เดียวจนถึงคราวเดาะกฐิน" ซึ่งเป็นอานิสงส์ของกฐินข้อที่ ๕ คือ จีวรที่เกิดขึ้นแก่สงฆ์ในจีวรกาลจะถึงแก่ผู้จำพรรษาในวัดนั้นเท่านั้น ซึ่งเรื่องนี้ก็ได้แก่ผู้ที่จำพรรษารูปเดียวนั้น (ในคลิปเผลอพูดไปครั้งนึงว่าเป็น ผ้ากฐิน แก้ใหม่ เป็นผ้ากาลจีวร)"

หมายความว่า ท่านในคลิปฯ เป็นนักคิดนักค้นคว้าในเรื่องพระวินัยตัวจริงเสียงจริง ผู้เขียนสันนิษฐานว่าในประเด็น ตานิ จีวรานิ ท่านรู้และเข้าใจแล้ว ซึ่งน่าจะตรงตามที่ผู้เขียนอธิบายไว้ในกระดุมเม็ดแรกว่า "การที่พระผู้มีพระภาค ตรัสว่า ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย จนกว่าจะเดาะกฐิน (กฐินเดาะ) **บ่งบอกนัยอย่างสำคัญ กล่าวคือ พระดำรัสดังกล่าวเป็นการกำหนดกรอบเวลาของการที่ภิกษุรูปนั้นหรือนั้น ๆ** (นั้น ๆ ในอนาคต) **จะมีสิทธิเป็นเจ้าของจีวรที่ทายกถวายในลักษณะและช่วงเวลาเช่นนั้นได้เพียง ๑ เดือน หรือ ๕ เดือน แล้วแต่กรณี นั่นย่อมมีหมายความชัดเจนเป็นที่สุดแล้วว่า จีวรเหล่านั้น** (ตานิ จีวรานิ) **มิใช่ผ้ากฐินอย่างแน่นอน**

หากจีวรเหล่านั้น เป็นผ้ากฐิน ย่อมต้องเป็นของของภิกษุรูปนั้นหรือนั้นๆ โดยไม่มีการกำหนดกรอบเวลา กล่าวคือ ภิกษุรูปนั้นหรือนั้น ๆ ย่อมต้องมีสิทธิที่จะนำจีวรเหล่านั้นไปอธิษฐานผลัดเปลี่ยนไตรจีวรชุดครองผืนหนึ่งผืนใด และใช้โดยความเป็นเจ้าของได้ตลอดไปจนกว่าจีวรเหล่านั้นจะสูญหาย ถูกชิงไป หรือเป็นนิสสัคคีย์ต้องสละเป็นต้น และพระพุทธองค์จะไม่ตรัสกรอบเวลาไว้เป็นอันขาด

ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย (จนกว่าจะเดาะกฐิน) ไม่ใช่ข้อความที่จะนำให้เข้าใจได้ว่า ตานิ จีวรานิ (จีวรเหล่านั้น) เป็นผ้ากฐิน ตรงกันข้ามกลับเป็นข้อความที่กำกับให้รู้ว่า ตานิ จีวรานิ ไม่ใช่ผ้ากฐินอย่างแน่นอน”

(ท่านอธิบายเพิ่มเติมก่อนที่ผู้เขียนจะเขียนบทความว่า “พระรูปเดียวกรานกฐินไม่ได้” เมื่อเขียนบทความเสร็จแล้ว ผู้เขียนจึงได้อ่านพบข้อความที่ท่านอธิบายเพิ่มเติม)

เรื่องน่าจะยุติด้วยความรู้และเข้าใจในประเด็น ตานิ จีวรานิ แล้ว แต่กลับตาลปัตรกลับตะเข็บ เพราะจิตนั้นได้มุ่งไปแล้วว่า พระพุทธดำรัสว่า

“ตุยฺเหว ภิกฺขุ ตานิ จีวรานิ ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย” (ภิกษุ จีวรเหล่านั้น เป็นของเธอเท่านั้น จนกว่าจะเดาะกฐิน)

และว่า “อนุชานามิ ภิกฺขเว ตสฺเสว ตานิ จีวรานิ ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย” (ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตจีวรเหล่านั้นแก่ภิกษุรูปนั้นเท่านั้น จนกว่าจะเดาะกฐิน)

เป็นพุทธานุญาตให้ภิกษุรูปเดียวรับหรือกรานกฐินได้ จึงเข้าใจว่า “การที่พระพุทธองค์ตรัสว่า “จีวรเหล่านั้น เป็นของเธอเท่านั้น **จนกว่าจะเดาะกฐิน**” (พึงสังเกตว่า ตุยฺเหว ภิกฺขุ ตานิ จีวรานิ ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย ท่านในคลิปฯ แปลว่า “ผ้านั้นเป็นของเธอผู้เดียว **จนถึงคราวเดาะกฐิน (จนถึง ๕ เดือน)**”) เป็นการตรัสถึงอานิสงส์ของกฐินข้อที่ ๕ คือจีวรที่เกิดขึ้นแก่สงฆ์ในจีวรกาลจะถึงแก่ผู้จำพรรษาในวัดนั้นเท่านั้น” เมื่อเข้าใจว่าเป็นการตรัสถึงอานิสงส์ของกฐินข้อที่ ๕ ย่อมต้องเข้าใจต่อยอดไปว่า ภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้น ต้องได้กรานกฐินมาก่อนแล้วแน่ ๆ มิฉะนั้น พระพุทธเจ้าจะไม่ตรัสเช่นนั้นเลย เพราะคำว่า “เดาะกฐิน” นั้น มีความหมายว่ารื้อกฐิน คนเราจะรื้อสิ่งใด ต้องมีสิ่งนั้นก่อน จึงจะรื้อได้ จะรื้อแบบก่อสร้างอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กที่เทคอนกรีตเสร็จแล้ว ก็ต้องทำแบบก่อสร้างเพื่อเทคอนกรีตก่อน เช่นเดียวกัน จะเดาะ (รื้อ) กฐินได้ ก็ต้องมีกฐินก่อน (ในมาติกาหัวข้อเดาะกฐินจะเริ่มด้วยคำว่า “ภิกฺขุ อตฺถตกฐิโน” ภิกษุ ได้กรานกฐินแล้ว ทุกหัวข้อ) ซึ่ง

หมายความว่าภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้นต้องมีกฐินคือได้กรานกฐินมาก่อนแล้วแน่ ๆ ท่านในคลิปฯ คิดได้เช่นนี้แยบยลลึกซึ้งเอาการอยู่ แต่ความคิดความเข้าใจ ไม่ใช่ความรู้ เจ้าประคุณสมเด็จผู้เป็นที่เคารพยิ่งเคยกล่าวไว้ ซึ่งก็เป็นความจริงดังคำเจ้าประคุณกล่าว

เรื่องเดียวกัน

(๑๖๔) เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เอโก วสฺสํ วสิ ฯ ตตฺถ มนุสฺสา สงฺฆสฺส เทมาติ จีวรานิ อทํสุ ฯ อถโข ตสฺส ภิกฺขุโน เอตทโหสิ ภควตา ปญฺญตฺตํ จตุวคฺโค ปจฺฉิโม สงฺโฆติ อหญฺจมฺหิ เอกโก อิเม จ มนุสฺสา สงฺฆสฺส เทมาติ จีวรานิ อทํสุ **ยนฺนูนาหํ อิมานิ <u>สงฺฆิกานิ จีวรานิ</u> สาวตฺถึ หเรยฺยนติ ฯ** อถโข โส ภิกฺขุ ตานิ จีวรานิ อาทาย สาวตฺถึ คนฺตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ ฯ **<u>ตุยฺเหว ภิกฺขุ ตานิ จีวรานิ ยาว กฐินสฺส อุพฺภารายา</u>ติ** ฯ **อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอโก วสฺสํ วสติ ฯ ตตฺถ มนุสฺสา สงฺฆสฺส เทมาติ จีวรานิ เทนฺติ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว <u>ตสฺเสว ตานิ จีวรานิ ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย</u>าติ ฯ**

แปลความว่า ก็สมัยนั้นแล ภิกษุ รูปหนึ่ง จำพรรษาอยู่รูปเดียว ชาวบ้านท้องถิ่นนั้น ได้พากันกล่าวถวายจีวรหลายผืนว่า ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอถวายสงฆ์. ลำดับนั้น ภิกษุรูปนั้น เกิดปริวิตกดังนี้ว่า พระผู้มีพระภาค ทรงบัญญัติไว้ว่า ภิกษุ ๔ รูปเป็นอย่างน้อย ชื่อว่าสงฆ์ ก็เรารูปเดียว และชาวบ้านเหล่านี้ พากันกล่าวถวายจีวรหลายผืนว่า ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอถวายแก่สงฆ์ ทั้งนี้ทั้งนั้น เราควรนำ**<u>จีวรของสงฆ์</u>**เหล่านี้ไปเมืองสาวัตถี. ครั้นแล้ว ภิกษุรูปนั้น ได้นำจีวรเหล่านั้นไปเมืองสาวัตถีกราบทูลเรื่องนั่นแด่พระผู้มีพระภาค. พระผู้มีพระภาค ตรัสว่า **ภิกษุ <u>จีวรเหล่านั้น เป็นของเธอเท่านั้น จนถึงเวลาเดาะกฐิน.</u> ภิกษุทั้งหลาย ก็เรื่องนี้ ภิกษุจำพรรษารูปเดียว ชาวบ้านท้องถิ่นนั้น กล่าวถวายจีวรว่า ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอถวายสงฆ์ ภิกษุทั้งหลาย <u>เราอนุญาตจีวรเหล่านั้นแก่ภิกษุรูปนั้นเท่านั้น จนถึงเวลาเดาะกฐิน.</u>**

<u>ข้อสังเกตเป็นที่ยุติ</u>

ประเด็นของเรื่อง คือภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้น สงสัยวิธีปฏิบัติในเรื่องจีวรที่ทายกกล่าวถวายสงฆ์โดยบุคคลเป็นผู้รับ จึงนำจีวรเหล่านั้นที่ท่านเข้าใจว่า**เป็นของสงฆ์** ไปเฝ้ากราบทูลถามพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ตรัสวินิจฉัยว่า "**<u>จีวรเหล่านั้น เป็นของเธอเท่านั้น จนถึงเวลาเดาะกฐิน</u>**" และตรัสอนุญาตไว้ว่า "**<u>เราอนุญาตจีวรเหล่านั้นแก่ภิกษุรูปนั้นเท่านั้น จนถึงเวลาเดาะกฐิน</u>**"

ความหมายในพระพุทธดำรัส ชัดเจนเป็นที่สุดแล้วว่า **<u>จีวรเหล่านั้น ไม่เป็นของสงฆ์ ไม่ทรงอนุญาตแก่สงฆ์</u>**

ในอานิสงส์กฐินข้อที่ ๕ โย จ ตตฺถ จีวรุปฺปาโท โส เนสํ ภวิสฺสติ พวกเธอ จักได้จีวรที่เกิดขึ้น ณ สถานที่นั้น. พระอรรถกถาจารย์ อธิบายไว้ว่า โย จ ตตฺถ จีวรุปฺปาโทติ ตตฺถ กฐินตฺถตสีมายํ มตกจีวรํ วา โหตุ **<u>สงฺฆํ อุทฺทิสฺส ทินฺนํ</u>** วา **<u>สงฺฆิเกน</u>** ตตฺรุปฺปาเทน อาภตํ วา เยนเกนจิ อากาเรน ยํ **<u>สงฺฆิกํ</u>** จีวรํ อุปฺปชฺชติ ตํ เตสํ **ภวิสฺสตีติ** อตฺโถ ฯ ซึ่งแปลว่า ข้อว่า โย จ ตตฺถ จีวรุปฺปาโท อธิบายความว่า จะเป็นจีวรของผู้ที่มรณภาพในสีมาที่สงฆ์ได้กรานกฐินแล้วนั้น ก็ตาม จะเป็นจีวรที่**<u>ทายกถวายเจาะจงสงฆ์</u>** ก็ตาม จะเป็นจีวรที่ได้มาด้วยค่ากัลปนาที่เกิดมีในสีมานั้น**<u>ซึ่งเป็นของสงฆ์</u>** ก็ตาม จีวรที่เกิดขึ้นด้วยอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง**ซึ่งเป็นของสงฆ์ จักเป็น**ของของภิกษุที่ได้กรานกฐินแล้วเหล่านั้น.

ความหมายในอานิสงส์กฐินข้อที่ ๕ จึงชัดเจนเป็นที่สุดแล้วเช่นกันว่า **จีวรอานิสงส์กฐิน <u>เป็นของสงฆ์</u> (สังฆิกะ)** เกิดมีขึ้นในสีมาที่สงฆ์กรานกฐิน **และภิกษุที่ได้รับอานิสงส์กฐินซึ่งมีสิทธิได้รับแจกผ้าอานิสงส์กฐินนั้น <u>ต้องเป็นรูปหนึ่งในจำนวนสงฆ์ที่ได้กรานกฐินแล้วนั้นด้วย</u>**

ประเด็นวินิจฉัย

คำพิมพ์ของท่านในคลิปสื่อการสอน พิมพ์ว่า

" หลักฐานจากจีวรขันธกะที่ยกมา ในเนื้อเรื่องพระบาฬี ผ้าที่เขาถวายสงฆ์นั้นไม่ใช่ผ้ากฐิน แต่เป็นหลักฐานว่าภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้นได้กรานกฐินมาก่อนแล้ว ทำไมถึงทราบได้?

ตอบว่า เพราะพระองค์ตรัสว่า "ผ้านั้นเป็นของเธอผู้เดียวจนถึงคราวเดาะกฐิน" ซึ่งเป็นอานิสงส์ของกฐินข้อที่ ๕ คือ จีวรที่เกิดขึ้นแก่สงฆ์ในจีวรกาลจะถึงแก่ผู้จำพรรษาในวัดนั้นเท่านั้น ซึ่งเรื่องนี้ก็ได้แก่ผู้ที่จำพรรษารูปเดียวนั้น (ในคลิปเผลอพูดไปครั้งนึงว่าเป็น ผ้ากฐิน แก้ใหม่ เป็นผ้ากาลจีวร)" "

สรุปความ คือ ท่านเข้าใจว่า ตานิ จีวรานิ จีวรเหล่านั้น เป็นผ้าอานิสงส์กฐิน (เดิมเข้าใจว่าเป็นผ้ากฐิน) แต่ความเป็นจริง หาเป็นเช่นนั้นไม่ เนื่องด้วยปรากฏหลักฐานสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. พระพุทธองค์ทรงวินิจฉัยแล้วว่า ตานิ จีวรานิ จีวรเหล่านั้น เป็นของภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้นเท่านั้น หมายความว่า ตานิ จีวรานิ จีวรเหล่านั้น ไม่เป็นของสงฆ์ตามที่ภิกษุผู้จำพรรษารูปเดียวนั้นเข้าใจ คือไม่ต้องแจกสงฆ์ แต่ตรงกันข้าม จีวรอานิสงส์กฐิน ต้องเป็นของสงฆ์ (สังฆิกะ) ที่ได้กรานกฐินในสีมาเดียวกัน คือสงฆ์เป็นเจ้าของและภิกษุผู้มีสิทธิจะได้รับแจกต้องเป็นหนึ่งในจำนวนสงฆ์ที่ได้กรานกฐินแล้วนั้น ซึ่งก็ไม่ปรากฏหลักฐานใด ๆ ว่าภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้นได้กรานกฐินกับสงฆ์หมู่ใดในสีมาใดมาก่อนก่อนที่จะเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้ากราบทูลเรื่องดังกล่าว

๒. พระพุทธองค์ทรงอนุญาตจีวรเหล่านั้นแก่ภิกษุรูปนั้นเท่านั้น หมายความว่า ไม่ทรงอนุญาตแก่สงฆ์ ไม่ต้องแบ่งให้สงฆ์ แต่ตรงกันข้าม จีวรอานิสงส์กฐิน ทรงอนุญาตให้ภิกษุทั้งหลาย (สงฆ์) กรานกฐิน เมื่อกรานแล้วจักได้อานิสงส์ ๕ ประการ หมายความว่า จีวรอานิสงส์กฐินนั้น สงฆ์ต้องแจกต้องแบ่งกัน

หลักฐานสำคัญ ๒ ประการข้างต้น เป็นข้อพิสูจน์ยืนยันได้ชัดเจนโดยปราศจากข้อสงสัยว่า "ตานิ จีวรานิ จีวรเหล่านั้น นอกจากเป็นผ้ากฐินไม่ได้แล้ว ยังเป็นผ้าอานิสงส์กฐินไม่ได้อีกด้วย"

(พระราชบัณฑิต)

๑๘ มกราคม ๒๕๖๓

ปกิณกะ

ในพระพุทธดำรัสว่า “ตุยฺเหว ภิกฺขุ ตานิ จีวรานิ ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย” และว่า “อนุชานามิ ภิกฺขเว ตสฺเสว ตานิ จีวรานิ ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย” มีกรณีที่จะต้องวินิจฉัยเป็นอันดับแรกคือ ตานิ จีวรานิ ซึ่งก็ปรากฏชัดแล้วในมาติกาที่ ๔ ว่า จีวรเหล่านั้น **เป็นคหบดีจีวร ที่ทายกถวายในจีวรกาลซึ่งตรงกับฤดูถวายผ้ากฐินนั่นเอง แต่มิใช่ผ้ากฐิน**

ประเด็นต่อมา คือ คหบดีจีวร เป็นจีวรประเภทไหน ? มีกรอบเวลากำหนดไว้อย่างไร ?

คหบดีจีวร คือจีวรที่ทายกถวาย หากถวายภายใน ๑๐ วัน ก่อนวันออกพรรษา ก็เรียกว่า”อัจเจกจีวร” หากถวายในฤดูถวายจีวร (๑ หรือ ๕ เดือน) ก็เรียกว่า “กาลจีวร” (มติผู้เขียน) หากถวายนอกฤดูถวายจีวร (๑๑ หรือ ๗ เดือน) ก็เรียกว่า “อกาลจีวร” **แต่โดยสภาพเดิม ๆ แล้ว คหบดีจีวร จัดเป็นอติเรกจีวร** คือจีวรที่ยังไม่ได้อธิษฐาน ยังไม่ได้วิกัป

อัจเจกจีวร เก็บไว้ได้จนตลอดสมัยที่เป็นจีวรกาล **จีวรกาลสมโย นาม อนตฺถเต กฐิเน วสฺสานสฺส ปจฺฉิโม มาโส อตฺถเต กฐิเน ปญฺจ มาสา ฯ** ที่ชื่อว่า สมัยจีวรกาล คือ <u>เมื่อไม่ได้กรานกฐิน ๑ เดือนท้ายฤดูฝน เมื่อได้กรานกฐิน ขยายเป็น ๕ เดือน.</u> (สิกขาบทที่ ๘ แห่งปัตตวรรค นิสสัคคิยปาจิตตีย์)

กาลจีวร ย่อมเป็นเช่นเดียวกันกับอัจเจกจีวร กล่าวคือภิกษุได้รับพระพุทธานุญาตให้เก็บจีวรที่ทายกรีบถวายก่อนวันออกพรรษา ๑๐ วันไว้ได้จนตลอดสมัยจีวรกาล (๕ เดือนเป็นอย่างยิ่ง หลังจากออกพรรษา) ก็ย่อมมีสิทธิโดยอนุโลมที่จะเก็บกาลจีวรไว้ได้จนตลอดสมัยจีวรกาลเช่นเดียวกัน (มติผู้เขียน)

อกาลจีวร เก็บไว้ได้ไม่เกิน ๑ เดือน **นิฏฺฐิตจีวรสฺมึ** ภิกฺขุนา **อุพฺภตสฺมึ** กฐิเน ภิกฺขุโน ปเนว อกาลจีวรํ อุปฺปชฺเชยฺย อากงฺขมาเนน ภิกฺขุนา ปฏิคฺคเหตพฺพํ ปฏิคฺคเหตฺวา ขิปฺปเมว กาเรตพฺพํ โน จสฺส ปาริปูริ <u>มาสปรมนฺเตน</u> ภิกฺขุนา ตํ จีวรํ นิกฺขิปิตพฺพํ อูนสฺส ปาริปูริยา สติยา ปจฺจาสาย ตโต เจ อุตฺตรึ นิกฺขิเปยฺย สติยาปิ ปจฺจาสาย นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ

จีวรของภิกษุเสร็จแล้ว กฐินเดาะแล้ว แต่อกาลจีวร เกิดมีแก่ภิกษุ ภิกษุหวังอยู่ พึงรับไว้ ครั้นรับแล้วพึงรีบให้ทำ ถ้าผ้านั้นยังไม่พอ เมื่อมีความหวังจะได้ผ้า ภิกษุนั้น **พึงเก็บจีวรนั้นไว้ได้เดือนหนึ่งเป็นอย่างยิ่ง** เพื่อจีวรที่ยังไม่พอจะได้พอ ถ้าเก็บไว้เกินกำหนดนั้นไป แม้เมื่อมีความหวังจะได้ผ้า ก็เป็นนิสสัคคิยปาจิตตีย์. (สิกขาบทที่ ๓ แห่งจีวรวรรค นิสสัคคิยปาจิตตีย์)

อติเรกจีวร เก็บไว้ได้ไม่เกิน ๑๐ วัน นิฏฺฐิตจีวรสฺมึ ภิกฺขุนา อุพฺภตสฺมึ กฐิเน ทสาหปรมํ อติเรกจีวรํ ธาเรตพฺพํ ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ จีวรเสร็จแล้ว ภิกษุเดาะกฐินแล้ว พึงทรงอติเรกจีวรได้ ๑๐ วันเป็นอย่างยิ่ง ให้เกินกำหนดนั้นไป เป็นนิสสัคคิยปาจิตตีย์. (สิกขาบทที่ ๑ แห่งจีวรวรรค นิสสัคคิยปาจิตตีย์)

พิจารณาตามหลักฐานแล้ว พระพุทธดำรัสว่า "ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย" จนถึงเวลาเดาะกฐิน หรือจนกว่าจะเดาะกฐิน มีความหมายว่า "ไม่เกิน ๕ เดือน" หาได้มีความหมายว่า ตลอด ๕ เดือน หรือครบ ๕ เดือน หรือ ๕ เดือนเต็ม ไม่ ซึ่งหากภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้น ไม่ได้กรานกฐิน ก็มีสิทธิเก็บจีวรผืนเหล่านั้นไว้ได้แค่ ๑ เดือน ซึ่ง ๑ เดือนก็อยู่ในระยะไม่เกิน ๕ เดือนตามพระพุทธดำรัส

พระพุทธองค์ ตรัสวินิจฉัยข้อปริวิตกของภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวพร้อมกับทรงแสดงกรอบเวลาไม่เกิน ๕ เดือนนี้ไว้โดยที่ภิกษุนั้นไม่ต้องถามเรื่องกรอบเวลา เพื่อทรงแสดงให้ทราบว่า

๑. จีวรเหล่านั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้นเท่านั้น. เพื่ออะไร ? เก็บไว้. นานแค่ไหน ? ไม่เกิน ๕ เดือน. เก็บไว้เพื่ออะไร ? ทำอันตรวาสก อุตราสงค์ หรือสังฆาฏิ ผืนใดผืนหนึ่ง. ทำ ทำไม ? ผลัดเปลี่ยนไตรจีวรผืนหนึ่งผืนใด.

๒. ทรงอนุญาตจีวรเหล่านั้นแก่ภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้นเท่านั้น. เพื่ออะไร ? เก็บไว้. นานแค่ไหน ? ไม่เกิน ๕ เดือน. เก็บไว้เพื่ออะไร ? ทำอันตรวาสก อุตราสงค์ หรือสังฆาฏิ ผืนใดผืนหนึ่ง. ทำ ทำไม ? ผลัดเปลี่ยนไตรจีวรผืนหนึ่งผืนใด.

หากเข้าใจพระพุทธดำรัส "ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย" ว่ามีความหมายเป็นดังนี้ว่า "ตลอด ๕ เดือน หรือครบ ๕ เดือน หรือ ๕ เดือนเต็ม" ก็จะต้องเกิดข้อเท็จจริงว่า ภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้น มีสิทธิที่จะเก็บจีวรเหล่านั้นไว้ตลอด ๕ เดือนจริง ๆ หรือครบ ๕ เดือนจริง ๆ หรือ ๕ เดือนเต็มจริง ๆ ซึ่งจะเกิดคำถามว่า เริ่มนับจากวันไหน ? ได้รับถวายหลังจากออกพรรษาแล้ว กี่วัน ?

หากตอบว่า ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันถัดจากวันออกพรรษาไป (วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑) ก็จะต้องขัดกับวันจริงที่ได้รับการถวายผ้าซึ่งอาจจะเป็นวันไหนก็ได้ ไม่จำกัดอยู่ที่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ หากเป็นวันอื่น ภิกษุที่ได้รับการถวายผ้าซึ่งหากเก็บผ้านั้นไว้จนถึงคราวเดาะกฐินจริง ๆ จะได้ชื่อว่าเก็บผ้านั้นไว้ไม่ตลอด ๕ เดือน ไม่ครบ ๕ เดือน ไม่เต็ม ๕ เดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับการถวายผ้าไป

หากตอบว่า ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ได้รับการถวายผ้าไป ก็จะต้องขัดกับอานิสงส์ที่ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันถัดจากวันออกพรรษาไป และภิกษุที่ได้รับการถวายผ้านั้นซึ่งหากเก็บผ้านั้นไว้ตลอด ๕ เดือน จริงๆ หรือให้ครบ ๕ เดือนจริงๆ หรือให้ได้ ๕ เดือนเต็มจริงๆ นับตั้งแต่วันที่ได้รับการถวายผ้าไป ก็จะได้ชื่อว่าเก็บผ้าไว้เกิน ๕ เดือน นับตั้งแต่วันถัดจากวันออกพรรษาไป

ความเข้าใจดังกล่าวข้างต้นนั้น จะล็อคตัวเองว่า “จีวรเหล่านั้น เป็นผ้าอื่นไปไม่ได้ ต้องเป็นผ้าอานิสงส์กฐินเท่านั้น และผ้าอานิสงส์กฐินก็ต้องจักมีแก่ภิกษุผู้กรานกฐินแล้วเท่านั้น (โย จ ตตฺถ จีวรุปฺปาโท โส เนสํ ภวิสฺสตีติ) ซึ่งภิกษุนั้นก็คือภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวที่เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคนั่นแหละ”

ความเข้าใจที่ล็อคตัวเองเช่นนี้ จะขัดแย้งอย่างรุนแรงกับคำอธิบายของพระอรรถกถาจารย์ที่อธิบายว่า ตสฺเสว ตานิ จีวรานิ ยาว กฐินสฺส อุพฺภารายาติ สเจ คณปูรเก ภิกฺขู ลภิตฺวา กฐินํ อตฺถตํ โหติ ปญฺจ มาเส โน เจ อตฺถตํ โหติ เอกํ จีวรมาสเมว ฯเปฯ อิทํ หิ เอตฺถ ลกฺขณํ เยน เตนากาเรน สงฺฆสฺส อุปฺปนฺนวตฺถํ อตฺถตกฐินสฺส ปญฺจ มาเส อนตฺถตกฐินสฺส เอกํ จีวรมาสํ ปาปุณาติ ฯ

แปลความว่า ข้อว่า ตสฺเสว ตานิ จีวรานิ ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย ความว่า ถ้าได้กรานกฐินเพราะได้ภิกษุคณปูรกะ จีวรเหล่านั้น **เป็นของภิกษุรูปนั้นเท่านั้น ๕ เดือน** หากไม่ได้กรานกฐินเพราะไม่ได้ภิกษุคณปูรกะ จีวรเหล่านั้น **เป็นของภิกษุรูปนั้นเท่านั้น ตลอดจีวรมาสเดือนเดียวเท่านั้น** ฯลฯ **ความจริง ในคำว่า ตสฺเสว ตานิ จีวรานิ ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย มีลักษณะ ดังนี้ ผ้าที่เกิดขึ้นแก่สงฆ์โดยวิธีการใดก็ตาม ย่อมถึงแก่ภิกษุผู้ที่กรานกฐินแล้ว ตลอด ๕ เดือน แก่ภิกษุไม่ได้กรานกฐิน ตลอดจีวรมาสเดือนเดียว.**

และจะนำมาซึ่งคำถามว่า “ภิกษุนั้นได้กรานกฐินมาแล้วนี่ เหตุใด พระอรรถกถาจารย์จึงยังใช้ สเจ ศัพท์ และ เจ ศัพท์อยู่อีกเล่า ? และเหตุใด จึงกล้าใช้ข้อความ “ตลอดจีวรมาสเดือนเดียวเท่านั้น” ซึ่งขัดแย้งกับพระพุทธดำรัส เช่นนี้เล่า ?”

นอกจากนี้ยังขัดแย้งกับมาติกาหัวข้อเดาะกฐินอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ มาติกาหัวข้อเดาะกฐิน

ข้อ ๑. กำหนดด้วยหลีกไป ข้อ ๒. กำหนดด้วยทำจีวรเสร็จ

ข้อ ๓. กำหนดด้วยตกลงใจ ข้อ ๔. กำหนดด้วยผ้าเสียหาย

มีความหมายชัดเจนว่า การเดาะกฐินเป็นเรื่องเฉพาะของภิกษุแต่ละองค์ ซึ่งอาจจะเดาะพร้อมกันกับสงฆ์หรือไม่ก็เป็นได้ อาจจะเดาะก่อนครบ ๕ เดือน หรือเมื่อครบ ๕ เดือนแล้วก็เป็นได้ ซึ่งล้วนแล้วแต่อยู่ในความหมายของคำว่า ”ไม่เกิน ๕ เดือน” ทั้งนั้น

อนึ่ง หากภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้นได้กรานกฐินมาก่อนแล้วตามที่ท่านในคลิปฯ เข้าใจ พระพุทธดำรัสควรจะเป็นว่า “ตุยฺเหว ภิกฺขุ **อตฺถตกรินสฺส** ตานิ จีวรานิ ยาว กรินสฺส อุพฺภาราย” และว่า “อนุชานามิ ภิกฺขเว ตสฺเสว **อตฺถตกรินสฺส** ตานิ จีวรานิ ยาว กรินสฺส อุพฺภาราย” **(ของเธอเท่านั้น ผู้ได้กรานกฐินแล้ว, แก่ภิกษุนั้นเท่านั้น ผู้ได้กรานกฐินแล้ว) ดังที่ตรัสว่า อตฺถตกรินานํ โว** ภิกฺขเว ปญฺจ กปฺปิสฺสนฺติ อนามนฺตจาโร อสมาทานจาโร คณโภชนํ ยาวทตฺถจีวรํ โย จ ตตฺถ จีวรุปฺปาโท โส เนสํ **ภวิสฺสตีติ ฯ** ภิกษุทั้งหลาย **เธอทั้งหลาย ผู้ได้กรานกฐินแล้ว** จักได้อานิสงส์ ๕ ประการ คือ

๑. เที่ยวไปไม่ต้องบอกลา ๒. ไปไหนไม่ต้องนำไตรจีวรไปครบสำรับ

๓. ฉันคณโภชน์ได้ ๔. เก็บอติเรกจีวรไว้ได้ตามปรารถนา

๕. พวกเธอจักได้จีวรที่เกิดขึ้นในอาวาสนั้น

พึงสังเกตว่าอานิสงส์กฐินข้อที่ ๕ กิริยา (ภวิสฺสติ) บอกอนาคตกาลแห่งปัจจุบัน บ่งบอกความหมายว่า การกรานกฐินของสงฆ์ เกิดมีก่อน จีวรอานิสงส์กฐิน เกิดมีภายหลัง ถอดความรูปประโยคได้ว่า “ภิกษุทั้งหลายที่ได้กรานกฐินแล้ว จักมีสิทธิได้รับแจกจีวรที่เกิดขึ้นหลังจากนั้น แม้จะมีมากสักกี่ผืนก็ตาม (เปรียบเสมือนดอกเบี้ยย่อมมาจากต้นเงิน ฉันใด ผ้าอานิสงส์กฐินนั้นไซร้ ก็ย่อมมาจากต้นคือกฐิน ฉันนั้น)” **ซึ่งมิใช่ ๕ เดือน (ยาว กรินสฺส อุพฺภาราย) แต่ได้แค่จีวร (ดอกเบี้ย) เหล่านั้น (ตานิ จีวรานิ)**

ดังนั้น จีวรเหล่านั้น จึงมิใช่ผ้าอานิสงส์กฐิน หากจะกล่าวว่าเป็นผ้าอานิสงส์ ก็กล่าวได้แค่ว่าเป็นผ้าอานิสงส์จำพรรษา ซึ่งหากหลังจากเฝ้าพระพุทธองค์แล้ว ภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้น ได้กรานกฐินเป็นการสงฆ์อย่างถูกต้อง ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตาม ภิกษุนั้นย่อมต้องมีสิทธิที่จะเก็บจีวรเหล่านั้นซึ่งมิใช่ผ้าอานิสงส์กฐินไว้ได้ ไม่เกิน ๕ เดือน (ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย) **สิทธิดังกล่าว มิใช่อานิสงส์กฐินข้อที่ ๕ หากแต่เป็นอานิสงส์ข้อ ยาวทตฺถจีวรํ เก็บอติเรกจีวรไว้ได้ตามปรารถนา พระพุทธดำรัสว่า "ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย (ไม่เกิน ๕ เดือน)" กำกับจีวรเหล่านั้น (ตานิ จีวรานิ) ให้เป็นจีวรในอานิสงส์กฐินข้อที่ ๔ (ยาวทตฺถจีวรํ) ในกรณีที่หลังจากนั้นภิกษุนั้นได้กรานกฐิน และมิให้เป็นจีวรอานิสงส์กฐินข้อที่ ๕ (ตตฺถ จีวรุปฺปาโท) ดังอธิบายมาฉะนี้แล**

ยังมีอีกหลายเหตุผลที่จะเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่า พระพุทธดำรัสดังกล่าว มิได้เป็นการตรัสถึงผ้าอานิสงส์กฐิน อาทิเช่น

๑. ภิกษุที่จำพรรษาอยู่รูปเดียวได้นั้น ต้องเป็นนิสสัยมุตตกะ รู้ธรรมวินัยรักษาตนได้แล้ว ย่อมต้องรู้ถึงอานิสงส์กฐินได้เป็นอย่างดี แต่ไม่รู้ถึงวิธีปฏิบัติในคหบดีจีวรที่ทายกถวายสงฆ์โดยบุคคลรับ ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ในสมัยขณะที่ท่านจำพรรษารูปเดียวนั้น

๒. ข้อปริวิตกของภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้น เป็นเรื่องที่สงสัยว่า จีวรเหล่านั้นเป็นของสงฆ์ ไม่ใช่เป็นเรื่องที่สงสัยในอานิสงส์กฐิน คือสงสัยว่า ถวายสงฆ์แต่บุคคลรับจะปฏิบัติอย่างไรในสังฆิกจีวรนั้น พระพุทธองค์ตรัสว่า เป็นของเธอเท่านั้น อนุญาตแก่ภิกษุนั้นเท่านั้น ซึ่งก็คือไม่เป็นของสงฆ์ ไม่อนุญาตแก่สงฆ์ (ปริวิตกเรื่องใด ตรัสเรื่องนั้นหาได้ตรัสเรื่องที่ภิกษุมิได้ปริวิตกไม่)

๓. การที่พระพุทธองค์ตรัสว่า "จีวรเหล่านั้น เป็นของเธอเท่านั้น" เท่ากับทรงวินิจฉัยแล้วว่า จีวรเหล่านั้นไม่ใช่ของสงฆ์ (หากเป็นผ้าอานิสงส์กฐิน ต้องเป็นของสงฆ์)

ตรัสว่า "อนุญาตจีวรเหล่านั้นแก่ภิกษุนั้นเท่านั้น" เท่ากับทรงวินิจฉัยแล้วว่า ไม่อนุญาตจีวรเหล่านั้นแก่สงฆ์ (หากเป็นผ้าอานิสงส์กฐิน จะทรงอนุญาตแก่สงฆ์)

ตรัสว่า "จนถึงเวลาเดาะกฐินหรือจนกว่าจะเดาะกฐิน"เท่ากับทรงวินิจฉัยต่อเนื่องคือทรงระบุกรอบเวลาแห่งความเป็นเจ้าของจีวรและแห่งการที่ทรงอนุญาต โดยที่ภิกษุรูปนั้นไม่ต้องเสียเวลาทูลถาม หมายความว่า หากภิกษุนั้นมีโอกาสได้กรานกฐิน ก็จะมีสิทธิเก็บจีวรเหล่านั้นไว้เพื่อตัด เย็บ ย้อม อธิษฐานผลัดเปลี่ยนไตรจีวรผืนหนึ่ง

ผืนใดได้ภายในกรอบเวลาไม่เกิน ๕ เดือน (หากเป็นผ้าอานิสงส์กฐินข้อที่ ๕ ย่อมต้องเป็นของภิกษุนั้นและภิกษุนั้นมีสิทธิที่จะได้รับแจกโดยที่ไม่ต้องทรงอนุญาตซ้ำ)

สรุปว่า ตานิ จีวรานิ จีวรเหล่านั้น ไม่ใช่ผ้าอานิสงส์กฐิน แต่เป็นผ้าคหบดีจีวร หากภิกษุที่ได้รับถวาย ไม่ได้กรานกฐิน (อานิสงส์กฐิน ไม่เกิด) จะเก็บไว้ได้ไม่เกิน ๑ เดือนหลังจากออกพรรษา หากได้กรานกฐิน <u>อานิสงส์กฐินนั้นนั่นแหละ ทำให้มีสิทธิที่จะเก็บคหบดีจีวรเหล่านั้นไว้ได้เกิน ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๕ เดือน</u>

<u>ถามว่า</u> ภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้น ไม่มีโอกาสที่จะได้กรานกฐินเลยหรือ ?

<u>ตอบว่า</u> มี แต่เป็นโอกาสที่ริบหรี่ อาจกล่าวได้ว่า "เป็นอัพโพหาริก" กล่าวคือ ถ้าเข้าลักษณะตามที่พระอรรถกถาจารย์อธิบายไว้ในกฐินขันธกะ ก็กรานได้ แต่ต้องกรานเป็นการสงฆ์ คือภิกษุที่จำพรรษา (ปุริมพรรษา) รูปเดียวนั้น เป็นแค่หนึ่งในจำนวนของสงฆ์ที่กรานกฐิน ซึ่งก็มิใช่เป็นเรื่องที่ภิกษุจำพรรษารูปเดียวแล้วกรานกฐินได้ อย่างไรก็ตาม ถึงจะกรานกฐินจากโอกาสอันริบหรี่นั้นได้ ตานิ จีวรานิ จีวรเหล่านั้น ก็ยังเป็นผ้ากฐินและหรือผ้าอานิสงส์กฐินข้อที่ ๕ ไม่ได้อยู่นั่นเอง (ผู้เขียนสันนิษฐานว่า ด้วยเหตุนี้นี่เอง พระพุทธองค์จึงตรัสว่า "ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย" คือทางทฤษฎี ยังถือได้ว่า มีโอกาสที่จะกรานกฐินแล้วเก็บจีวรเหล่านั้นไว้ได้ไม่เกิน ๕ เดือน หากมิได้ตรัส ยาว กฐินสฺส อุพฺภาราย ไว้ ความไม่สมบูรณ์ครบถ้วนในกระบวนความ ก็จะปรากฏ)

<u>ถามกลับว่า</u> เมื่อทรงอนุญาตคหบดีจีวรแล้ว ภิกษุที่จำพรรษารูปเดียวนั้น แม้จะไม่ได้กรานกฐินก็มีโอกาสที่จะได้รับการถวายผ้า เพื่อนำมาตัด เย็บ ย้อม ทำอันตรวาสก อุตราสงค์ หรือสังฆาฏิ ผลัดเปลี่ยนไตรจีวรผืนใดผืนหนึ่งได้เป็นปกติอยู่แล้ว มิใช่หรือ ? (หลังจากทราบข่าวได้เพียงวันเดียวว่าพระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตคหบดีจีวร ก็เกิดมีการถวายจีวรหลายพันผืนในกรุงราชคฤห์ และอีกหลายพันผืนในชนบท) **ด้วยเหตุอันใด จึงต้องพยายามในเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องพยายามในเส้นทางแห่งพระวินัยด้วยเล่า.**

(พระราชบัณฑิต)

๒๐ มกราคม ๒๕๖๓